

Till: Regeringskansliet

m.remissvar@regeringskansliet.se

m.kemikalieenheten@regeringskansliet.se

Remiss av EU-kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter; Dnr M2022/00802

Återvinningsindustrierna, ÅI, är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 30 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda

Generella synpunkter

Återvinningsindustrierna (ÅI) är mycket positiva till initiativet och syftet med regelverket. Att ta itu med produkters miljöpåverkan under hela livscykeln kommer att leda till mer hållbara, cirkulära och resurseffektiva produkter i EU. Mer hållbar elektronik, möbler, textilier och andra produkter kommer att bidra till en långsiktig och stark ekonomi inom EU där vi samtidigt driver en utveckling av vår välfärd inom ramen för planetens gränser. ÅI förslår att även byggprodukter framöver omfattas av krav på eko-design eftersom byggsektorn bidrar till mycket avfall och behöver mer styrmedel för att drivas mot en cirkulär utveckling.

Att Kommissionen väljer att reglera frågorna genom en förordning tyder på att man förstår vikten av en harmonisering av reglerna på den inre marknaden. ÅI ser det som positivt då det är viktigt att produktregler sätts på EU-nivå för att undvika nationella tolkningar och särregler.

Oaktat att ÅI generellt ser positivt på förslaget anser vi emellertid att det finns behov av några förtydliganden. Vi är också oroadade för att processen framåt får allt för stort fokus på delegerade akter.

Omvänd bevisbörda

ÅI föreslår att man i förordningen inför en omvänd bevisbörda liknande den som finns på tillverkare i Reach-lagstiftningen. Det skulle i så fall innebära att den som sätter en vara på marknaden har ett ansvar att kunna visa att produkten går att återvinna samt hur man i övrigt har tagit hänsyn till eco-design relaterade frågor.

Återvunnen råvara i nya produkter

ÅI vill betona vikten av att Sverige driver på för höga ambitioner kring andel återvunnet material i produkter. Detta är viktigt för att skapa marknadsincitament, inte minst för exempelvis återvunnen plast.

Beslutsprocesser och delegerade akter

I förordningen föreslås att produktspecifika krav ska tas fram genom delegerade akter. Näringslivet får medverka i arbetet genom deltagande i ett så kallat Ecodesignforum. Processen för delegerade akter togs fram inom EU för att förenkla arbetet med att lagstifta om tekniska detaljer som lämpligen inte bör hanteras inom den omfattande process som omgärdar arbetet med att ta fram ett direktiv eller en förordning. Lagstiftningsmodellen med delegerade akter har emellertid fått kritik då det är en process som går snabbt med begränsad transparens och begränsad dialog med intressenter som påverkas av innehållet i akterna. Tekniska detaljer som beslutas inom ramen för en delegerad akt kan få stor påverkan på företag både vad gäller kostnader, investeringsbehov och förändring i affärsmodeller. ÅI vill därför framhålla följande:

- Det måste tydliggöras vilken roll och mandat Ecodesignforumet har i arbetet med att utarbeta delegerade akter. Forumets roll är mycket vagt formulerat i regelverket.
- Det behöver säkerställas att alla parter i värdekedjan representeras. Det är mycket viktigt att återvinningsindustrin erbjuds en självklar roll i att delta i Ecodesignforumet och i arbetet med delegerade akter. Återvinningsindustrin besitter en kompetens som är mycket viktig att tillvarata redan i produktionsledet för att skapa cirkulära lösningar. Återvinningsbranschen besitter kompetens som omfattar hela värdekedjan.
- Det behöver förtydligas hur transparensen skall säkras vid framtagandet av de delegerade akterna och hur intressenter tillåts delta i processen på andra sätt än enbart via Ecodesignforumet.

Definitioner

Regelverket innehåller en rad nya definitioner som kan behöva kalibreras över tid. En översyn av regelverket skall ske inom 8 år. Det är för lång tid om det uppkommer gränsdragningsproblem med definitioner. En översyn av definitioner bör därför ske inom en period av 3 år för att säkerställa att definitionerna uppnår syftet.

En definition i avfallsdirektivet som kan skapa gränsdragningsproblem och hinder är begreppet kommunalt avfall. Detta begrepp skapar barriärer då kommunerna till viss del har monopol på produkter som omfattas av codesignförordningen. ÅI ser det därför som viktigt att analysera begrepp även i parallellt gällande lagstiftning och därefter vidta de åtgärder som krävs för att förebygga barriärer mot målet att skapa en cirkulär ekonomi.

Nyttillverkning vs återbruk

ÅI konstaterar att förordningen har sitt primära fokus på den ursprungliga tillverkaren och på nyttillverkning av produkter. Då återbruk är en central del i den cirkulära ekonomin ser vi att det finns ett behov av att förtydliga vad som avses med tillverkare i regelverket och vilka krav som gäller för aktörer som reparerar eller uppgraderar produkter innan de åter sätts på marknaden.

Process för att samordna regelverk

ÅI anser att processen för hur ekodesignförordningen skall synkroniseras och samordnas med andra parallellt gällande regelverk behöver förtydligas. Exempel på sådana regelverk är lagstiftning som reglerar kemikalier, produktansvar och offentliga upphandlingar.

Produktpass och spårbarhet av material

ÅI ser positivt på införandet av produktpass som ett verktyg att främja en cirkulär ekonomi. En fråga som emellertid behöver tydliggöras är målgruppen för produktpassen. Riktas de sig främst mot konsument eller mot andra verksamhetsutövare i värdekedjan (Business to Consumer eller Business to Business)? Eller både och? ÅI ser det som viktigt att man tydliggör målgrupp framåt vid utvecklingen av produktpass för att säkerställa att de syftet med deras funktion uppnås.

Ytterligare en fråga som behöver analyseras mer är gränsdragningar för spårbarhet av återvunnet material i värdekedjan. ÅI anser att kvalitetskrav för återvunnen råvara in i produkt i första hand skall vara styrande, snarare än ursprung varifrån det återvunna materialet kommer ifrån eftersom det kan vara komplexa kedjor som inte bidrar till ökad miljönytta.

Det är också viktigt att end-of-waste kriterier utvecklas, fastställs och tillämpas. Sverige behöver utveckla tydliga beslutsprocesser för när avfall slutar att vara avfall för att bättre kunna säkerställa återvunnen råvara in i nya produkter i enlighet med utvecklingen mot en cirkulär produktutveckling. I dagsläget hanteras frågor om när avfall slutar att vara avfall via tillsynen, vilket behöver frångås för att i stället bytas ut mot en lagstadgad beslutsprocess.

Mätmetoder och uppföljning

ÅI ser det som mycket positivt att Kommissionen vill fokusera på att utveckla metoder för mätning och uppföljning då det är en förutsättning för att driva en cirkulär produktutveckling. Det är emellertid viktigt att framtagandet av metoder sker i en bred förankring med berörda aktörer där återvinningsbranschen behöver medverka på ett tidigt stadie. Beslutsprocesserna för detta arbete behöver vara transparenta. Se vår kommentar om delegerade akter.

Marknadskontroll

ÅI ser det som mycket positivt att Kommissionen värnar om marknadskontroll då det är viktigt för att säkerställa en konkurrens med lika spelregler. Återvinningsindustrierna bidrar gärna i samverkan kring frågor som rör marknadskontroll med koppling till återvunnen råvara och andra frågor som tangerar återvinningsbranschen.

Stockholm 7 juni 2022

Ellen Einebrant
Återvinningsindustrierna

